

CA HÁT VÀ TỰ HỌC THANH NHẠC ONLINE – NHỮNG VẤN ĐỀ VĂN HÓA LIÊN QUAN

TRẦN QUỐC VIỆT

Email: puytran@yahoo.com.vn
Trường Đại học Thủ đô Hà Nội

SINGING AND ONLINE SELF-LEARNING VOCAL MUSIC - SOME ISSUES OF CULTURE

TÓM TẮT

ABSTRACT

Xuất hiện từ năm 2016 đến nay, phong trào ca hát phát video trực tiếp trên Facebook (hát live stream) ở nước ta được nhiều người biết đến và tham gia. Đây là một sân chơi nghệ thuật âm nhạc tập hợp, kết nối đông đảo những người yêu ca hát trên khắp mọi miền đất nước, kể cả người Việt đang sinh sống và làm việc ở nước ngoài. Đi kèm với nó là nhu cầu tự học thanh nhạc online tăng cao kéo theo nhiều giảng viên thanh nhạc tham gia cung cấp các video hướng dẫn. Với số lượng người sinh hoạt đáng kể, cho nên cần tìm hiểu, nghiên cứu về phong trào, nhằm đáp ứng nhu cầu của quần chúng, phát huy những mặt tích cực và hạn chế tiêu cực. Với những trải nghiệm trực tiếp vào phong trào từ cuối năm 2016 đến nay, bài viết sẽ bàn luận về ca hát và tự học thanh nhạc online cũng như những vấn đề văn hóa liên quan đến hiện tượng này.

The movement of live stream singing appeared since 2016 on Facebook and participated by many netizens. It is a music group has been gathering and connecting numerous people, who like singing - self learning vocal music across country and abroad. This is a nice playground of many people so it is very important to be researched. By that, we can promote positive sides and limit negative sides of it. We have been participating in this movement since the end of 2016. We will discuss about it and some issues of it in this article.

Keywords: *Singer, live stream, singing, self learning, club*

Từ khóa: *Ca sĩ, live stream, hát, tự học thanh nhạc, câu lạc bộ*

1. Mở đầu

Hiện nay, phong trào hát live stream (ca hát online) đang ngày càng phát triển. Có hàng trăm câu lạc bộ, nhóm của những người yêu ca hát trên mạng xã hội với số lượng đáng kể khi mỗi câu lạc bộ có từ vài nghìn tới vài trăm nghìn thành viên. Các thành viên hát online rất say mê và họ tìm tòi, tự học thanh nhạc để nâng cao chất lượng giọng hát. Ngoài một số người có điều kiện học trực tiếp, trực tuyến với giáo viên thanh nhạc, đại đa số chọn cách tự học theo những video hướng dẫn tự học thanh nhạc online. Đáp ứng nhu cầu đó, nhiều giáo viên đưa lên mạng các clip hướng dẫn tự học thanh nhạc. Hiện tượng đó tạo nên một phong trào ca hát, dạy và học thanh nhạc online với những vấn đề văn hóa liên quan. Sau một thời gian khảo sát, nghiên cứu, tham dự trải nghiệm trực tiếp vào phong trào trên Facebook, kể các các sinh hoạt của nó ngoài đời thực như các buổi gặp mặt dự sinh nhật các CLB, trong bài viết này, chúng tôi sẽ đề cập đến những khía cạnh trên.

2. Nội dung

2.1. Khái quát về hát live stream

a) Các câu lạc bộ ca hát online trên Facebook

Hát live stream là phong trào ca hát online của quần chúng diễn ra chủ yếu trên Facebook. Phong trào này bắt đầu hình thành vào năm 2016, khi Facebook cập nhật tính năng live trực tiếp – phát video trực tiếp (live stream), cho người dùng Facebook tại Việt Nam [2]. Chỉ trong vài năm từ 2016 nay, trên Facebook, từ số ít CLB (câu lạc bộ) ca hát lẻ tẻ, mỗi CLB chỉ có vài trăm thành viên, đã xuất hiện rất nhiều CLB với số lượng thành viên của mỗi CLB trung bình khoảng từ vài nghìn tới vài chục nghìn người, thậm chí hàng trăm nghìn người. Chẳng hạn, CLB Những người yêu ca hát có 5.300 thành viên [3], CLB Hội tụ những người đam mê ca hát bốn phương có 6.800 thành viên [4], CLB Điepkhuc.EU có 9.600 thành viên [5], CLB Âm nhạc kết nối đam mê bạn bè trên toàn thế giới có 56.000 thành viên [6], CLB Tình khúc bolero có 63.000 thành viên [7], CLB Tình khúc nhạc vàng có 141.300 thành viên [8]...

ARTS

Các CLB được thành lập hoàn toàn tự phát và nhằm mục đích thỏa mãn niềm đam mê ca hát, chia sẻ lời ca tiếng hát của mỗi người với bạn bè và cư dân mạng. Các CLB có thể thiết lập là những nhóm công khai - ai cũng vào xem được hay những nhóm riêng tư - chỉ các thành viên mới vào xem được.

Những thành viên của CLB - tự gọi nhau là ca sĩ, bao gồm nhiều thành phần xã hội, lứa tuổi, ở trong hoặc ngoài nước. Khả năng ca hát của họ có thể ở nhiều mức độ khác nhau, nhưng tất cả đều say mê, muốn được hát, thể hiện mình và giao lưu với mọi người cùng sở thích trên mạng. Nhờ tham gia vào các CLB này, họ được tự do ca hát theo sở thích cá nhân. Đó là điều mà ngoài đời thực, họ khó có cơ hội được thực hiện vì năng khiếu thanh nhạc, chất giọng hạn chế hoặc công việc quá bận rộn.

b) Cách thức hát live stream

Thông thường, để có thể hát live stream, các ca sĩ cần chuẩn bị một số công cụ hỗ trợ như: (sound card, micro thu âm, điện thoại thông minh và laptop. Nếu ca sĩ dùng 2 điện thoại thông minh thì không cần laptop [1].

Sound card là một thiết bị xử lý âm thanh nhỏ gọn. Nó được dùng chủ yếu để điều chỉnh âm lượng, tạo tiếng vang (echo) khi ca sĩ hát; micro thu âm để thu giọng hát - hiện nay, đã có dòng micro thu âm đa năng như C7, C11... tích hợp cả các tính năng của sound card; nhạc đệm (nhạc beat) được lấy từ laptop, điện thoại thông minh để truy cập vào chức năng live stream của Facebook. Trường hợp dùng 2 điện thoại thông minh thì một cái được sử dụng để cung cấp nhạc beat, cái còn lại được dùng để phát video trực tiếp.

Về hình thức diễn xướng, hát live stream chủ yếu là đơn ca với số lượng hàng chục bài trong mỗi lần lên sóng của mỗi ca sĩ. Tuy nhiên, cũng có thể hát song ca với dây chia tai nghe hoặc sử dụng những phần mềm cho phép các ca sĩ hát cặp từ xa. Ca sĩ có thể ngồi hoặc đứng hát tùy thích. Khi lên sóng, họ chủ yếu mặc trang phục như trang phục thường ngày, chỉ một số ít - chủ yếu là nữ, có hóa trang cẩn thận. Các CLB đều cấm các ca sĩ ăn mặc phản cảm lên sóng.

Về tổ chức diễn xướng: thời kỳ đầu vì các CLB có ít thành viên nên ít ca sĩ lên hát. Vì vậy đa phần các CLB để chế độ ca hát tự do mà không cần đăng kí trước cũng như phê duyệt bài. Về sau, số lượng thành viên đông, nhiều ca sĩ muốn lên sóng vào cùng một thời điểm, cho nên ban quản trị nhiều CLB đề ra nội qui - qui chế để quản lý và điều hành các hoạt động ca hát. Họ quy định các ca sĩ muốn lên sóng ca hát phải đăng ký về thời gian, chủ đề ca hát với ban quản trị CLB trước một thời gian để họ xét duyệt, sắp xếp lịch, tránh sự trùng lặp và thông báo cho các thành

viên CLB biết vào nghe, giao lưu, cổ vũ. Việc này cũng nhằm tăng người cổ vũ cho các ca sĩ, lọc các ca khúc không đúng qui định và các thành viên chia sẻ tin rác vào CLB. Do đó, nếu chưa được ban quản trị CLB xét duyệt, các ca sĩ không thể lên sóng trong các CLB có kiểm duyệt. Tuy nhiên, họ vẫn có thể hát live stream trong trang cá nhân nhưng số lượng người xem và cổ vũ sẽ hạn chế.

Thời thời điểm nhiều người hát thường là buổi tối từ 19h30 - 22h và kéo dài trong khoảng 1 tiếng cho mỗi lần lên sóng của ca sĩ. Nếu vào các ngày nghỉ cuối tuần, ngày nghỉ lễ, cũng có nhiều ca sĩ hát ban ngày. Thậm chí, một số ca sĩ vì quá bận rộn còn hát cả vào các khung giờ khuya như từ 22h - 23h30 và họ tự gọi là “cú đêm”.

Không gian diễn xướng của hát online rất linh hoạt. Các ca sĩ có thể diễn xướng tại bất cứ đâu - kể cả những không gian hẹp, bởi các công cụ hỗ trợ hát đều nhỏ gọn ít ảnh hưởng tới người xung quanh. Thực tế có các ca sĩ hát ngay tại quầy bán hàng, tại bàn ở quán nước, tại bàn trong phòng làm việc vào giờ nghỉ. Tuy nhiên, đa số ca sĩ thường hát tại phòng khách nhà riêng.

Về nội dung ca hát, thể loại ca nhạc trong hát live stream bao gồm nhiều dòng nhạc phổ thông như bolero, nhạc trẻ, nhạc đờ, dân ca, nhạc nước ngoài. Các ca sĩ thường hát chuyên về các dòng nhạc mà họ yêu thích. Một số người còn gắn liền vào tên của họ dòng nhạc mà họ say mê như Tần bolero, Trần Bảo Sơn bolero, Đan Phượng bolero... Tuy nhiên, một số ca sĩ hát tùy hứng không theo chỉ một dòng nhạc nào. Các CLB cũng rất mềm dẻo trong qui định về nội dung hát: mặc dù tên CLB có thể là chuyên về bolero nhưng ca sĩ có thể hát tất cả các dòng nhạc mà họ thích khi lên sóng, miễn là không phạm vào các bài bị Nhà nước cấm. Qua theo dõi các ca sĩ lên sóng trong các CLB, chúng tôi thấy có một số ca khúc thuộc các dòng nhạc khác nhau được nhiều ca sĩ các CLB chọn hát như: Tìm lại người xưa, Biển tình, Trộm nhìn nhau, Anh còn nợ em, Biển cạn, Để cho em khóc, Ngắm hoa lệ rơi, Ở hai đầu nỗi nhớ, Thư tình cuối mùa thu, Nỗi lửa lên em, Màu hoa đỏ, Chào em cô gái Lam Hồng, Cô gái mở đường, Nơi đảo xa, Kiếp ve sầu, Tình nhạt phai, Xa em kỷ niệm, Mùa thu lá bay, Mái đình làng cổ, Hai quê, Một thoáng Tây Hồ, Cô đôi thượng ngàn, Ngồi tựa mạn thuyền, một số lần điều chế, bài vọng cổ... Ngoài ra, có nhiều ca sĩ hát các ca khúc remix.

Cách thức ca hát và tương tác đặc trưng khi diễn xướng của hát online là: rất ít trường hợp tự đệm đàn, người hát thường hát theo beat nhạc lấy trên mạng; họ vừa hát vừa giao lưu trực tiếp với người xem. Khi giao lưu, người cổ vũ chủ yếu khen động viên ca sĩ hát, hiếm khi chê.

ARTS

Về kỹ thuật hát, giữa các ca sĩ có nhiều mức độ khác nhau. Đa số thành viên CLB hát một cách bán năng. Một số ca sĩ biết kỹ thuật thanh nhạc cơ bản, thậm chí có người có trình độ thanh nhạc ngang bằng ca sĩ chuyên nghiệp như một số thành viên trong CLB Diepkhuc.EU. Nhiều người cho biết, họ vừa tham gia hát vừa trao đổi, tự học thanh nhạc online để nâng cao chất lượng giọng hát của mình.

Hiện nay, trên Facebook, các CLB ca hát rất phát triển, ngày càng nhiều CLB mới ra đời. Số lượng thành viên của các CLB luôn biến động tăng, giảm phụ thuộc vào sức hấp dẫn bởi các sinh hoạt CLB, nhưng nhìn chung là ngày càng tăng lên.

Tuy nhiên, bên cạnh đó cũng có một vài CLB mờ nhạt dần do tổ chức sinh hoạt ca hát, tương tác đã nhàm chán mà không được đổi mới. Các CLB này ngày càng ít người tham gia lên sóng hát hoặc cổ vũ.

2.2. *Khái quát về thanh nhạc và dạy - tự học thanh nhạc online*

a) *Về thanh nhạc*

Thanh nhạc chính là nghệ thuật Hát. Hát khác nói bình thường ở chỗ người ta phát âm ngân nga giọng lên chứ không phát âm bình thường, rời rạc như nói. Ai cũng có thể ngân giọng. Tuy nhiên, nếu không nói đến âm sắc của giọng, bẩm sinh thì có người ngân giọng lên nghe thấy nhẹ nhàng, thanh thoát, vang vọng; hoặc có người ngân giọng lên lại thấy khó khăn, nặng nề, xin và bí. Đó là do năng khiếu thanh nhạc của mỗi người khác nhau. Nói năng khiếu thanh nhạc thì có vẻ đặc biệt, nhưng thực chất đó chỉ là các phản xạ tự nhiên của cơ quan phát âm phù hợp mức độ nào với cơ chế hát mà thôi. Nếu các phản xạ này trùng khớp đúng với cơ chế hát thì giọng hát tự nhiên nghe sẽ thấy hay, nếu các phản xạ đó không trùng khớp đúng với cơ chế hát thì giọng hát tự nhiên nghe sẽ thấy không hay. Tuy nhiên, ai cũng có thể luyện tập để điều chỉnh cho phản xạ tự nhiên sai dần trở nên đúng theo cơ chế hát. Quá trình luyện tập này gọi là luyện thanh. Luyện thanh bao gồm luyện tập hơi thở cho tiếng hát khoẻ, âm thanh phát ra có lực; luyện tập phát âm cho âm thanh phát ra nông, nét, đầy đặn, thanh thoát; luyện tập các mẫu âm cho hát được rõ âm thấp, lên được âm cao và chuẩn xác về giai điệu. Còn truyền cảm thế nào thì phụ thuộc cá tính, cách xử lý bài của từng người.

Hát có nhiều kiểu kỹ thuật phù hợp với từng thể loại ca khúc như: kỹ thuật hát nhạc thính phòng (nhạc kịch - nhạc đỏ), kỹ thuật hát nhạc rock, kỹ thuật hát nhạc pop, kỹ thuật hát nhạc bolero, kỹ thuật hát dân ca... cho nên ai hát loại nhạc nào nên dùng đúng kỹ thuật hát loại nhạc đó thì mới thể hiện được hết cái hay của nó. Trong số các kỹ thuật hát trên thì kỹ thuật hát nhạc kịch (bel canto) cho giọng rất vang, to có thể

không cần dùng tới micro. Ca sĩ hát nhạc đỏ cũng dùng kỹ thuật hát này nhưng ở mức độ vừa phải. Còn hát nhạc rock, họ có thể dùng cả giọng pha (mix voice). Hát nhạc pop, ca sĩ thường dùng giọng ngực (chest voice) đôi khi kết hợp với giọng óc (head voice). Hát nhạc bolero và hát dân ca, họ cũng chủ yếu dùng giọng ngực.

b) *Về dạy - tự học thanh nhạc online*

Ai cũng có tiềm năng luyện tập giọng hát của mình trở thành giọng hát hay. Vấn đề chỉ là tập luyện sao để hát cho đúng cơ chế hát, đúng kỹ thuật, phù hợp thể loại ca khúc chọn hát mà thôi. Còn ca sĩ chuyên nghiệp, ngôi sao, diva thì cần cố thêm nữa cái âm sắc giọng hát trời cho nghe hay, lạ hấp dẫn đặc biệt.

Nếu học thanh nhạc ngoài đời và trực tuyến đều có giáo viên thanh nhạc nghe và sửa cho học viên ngay trong quá trình học, thì tự học thanh nhạc online không có giáo viên nghe và nhận xét trong khi học, mà chỉ có video clip cho người học tự xem, tự nghe mẫu và tự làm. Vì vậy, để làm video clip dạy thanh nhạc online cho người tự học, đòi hỏi các giảng viên phải chọn cách diễn đạt chuẩn xác, ngắn gọn, nôm na, rành mạch và dễ hiểu.

Những giáo viên thanh nhạc đưa lên mạng những video clip hướng dẫn tự học thanh nhạc đa số đã từng học thanh nhạc ở các trường nhạc qua các hệ trung cấp, cao đẳng, đại học, một số người đã qua rèn luyện thực tế chuyên môn hoặc từng là ca sĩ nổi tiếng. Tuy nhiên, cũng không ít những người không rõ bằng cấp, trình độ chuyên môn cũng làm các video clip hướng dẫn tự học thanh nhạc đưa lên mạng. Ngoài những video của các giảng viên thanh nhạc trong nước, còn có nhiều video của các giảng viên thanh nhạc trên khắp thế giới. Họ dạy thanh nhạc theo nhiều trường phái và phương pháp khác nhau. Do đó, chất lượng của các video clip dạy tự học thanh nhạc cũng ở nhiều mức độ khác nhau.

Mặt khác, trên mạng còn có nhiều bài viết, hướng dẫn cách phát âm của nhiều cơ sở dạy hát. Thế nhưng, vấn đề phát âm - nhà chữ trong các bài viết nặng về miêu tả mơ hồ, thiếu hướng dẫn luyện tập cơ chế phát âm hệ thống nên không khả thi với người tự học. Đâu phải cứ làm theo họ viết thế mà phát âm nhà chữ đã đúng thì học hát quá dễ. Vấn đề là nhiều người học hát chưa thể tự nghe mà biết mình phát âm đúng hay chưa để nhận ta sai ở đâu. Thực tế, ngay cả khi có giáo viên thanh nhạc nghe nhận xét và sửa cho mà học viên còn vẫn cứ hát sai mãi. Cho nên, một vấn đề được đặt ra là giáo viên thanh nhạc phải tìm ra cách luyện thanh phù hợp với cơ chế hoạt động tự nhiên của bộ máy phát âm, để sao cho người học phát âm ra là dễ dàng vào đúng vị trí. Các thủ thuật đó - thực chất là những phương pháp luyện phát âm nhà chữ đặc biệt

ARTS

cho người mới học hát hoặc người bị tật hát (có người gọi là mẹo cho nó ấn tượng) thường gặp trong những video dạy thanh nhạc của các giảng viên thanh nhạc nước ngoài.

Có thể tham khảo qua một số sản phẩm dạy thanh nhạc cho người tự học thanh nhạc online của vài giảng viên trong và ngoài nước như: Bài tập luyện thanh của Anh Bằng [9]; Hướng dẫn học thanh nhạc online của Thanh Hòa [10]; Anh Bảo - mẹo thanh nhạc [11]; Hướng dẫn luyện thanh của Hà Thế Dũng [12]; Luyện thanh của Chuck Gilmore - Power To Sing (Mỹ) ; Luyện thanh của Jeff Rolka (Anh) [14]; Luyện thanh của – Spencer Welch - Spencer Welch Vocal Studio (Canada) [15]; Luyện thanh của Kevin Richards - Total Singing Dojo (Mỹ) [16].

Nếu so sánh cách luyện thanh của các giảng viên thanh nhạc trong nước và nước ngoài – trong đó bao gồm cả các giảng viên nêu trên, ta có thể thấy có những điểm đáng chú ý sau:

1. Có hai loại luyện thanh chính: loại 1 là luyện theo kỹ thuật hát bel canto (ca sĩ ở ta hay dùng để hát nhạc thính phòng) và loại 2 là luyện theo kỹ thuật hát nhạc popular (ca sĩ ta thường dùng để hát nhạc trẻ, dân ca và bolero).

2. Chính vì sự khác nhau ở trên cho nên các mẫu âm luyện thanh giữa 2 kiểu cũng khác, vị trí âm thanh, hình miệng, vận dụng nén hơi đều khác.

3. Phương pháp luyện thanh nhằm giúp cho người học tránh được các lỗi thường gặp khi hát của các giảng viên nước ngoài có phần đi vào thủ thuật hơn mà một số giảng viên trong nước cũng vận dụng làm theo và gọi bằng thuật ngữ "mẹo thanh nhạc".

Hiện nay, nhu cầu tự học thanh nhạc online tăng cao. Vì vậy, ngày càng xuất hiện nhiều nhóm, hội học thanh nhạc online. Cùng với đó, các video clip hướng dẫn tự học thanh nhạc online của nhiều giảng viên cũng nở rộ và phong phú hơn trước: ngoài các phương pháp luyện thanh truyền thống chủ yếu dạy lối hát nhạc thính phòng và dân gian, còn có các phương pháp luyện thanh hát giọng pha (mix voice), giọng óc (head voice), kể cả các kỹ thuật hát falsetto, wshing voice.

2.3. Những vấn đề văn hóa liên quan

a) Vai trò, giá trị văn hóa của phong trào ca hát và tự học thanh nhạc online

Với số lượng người tham gia đáng kể, nhiều lứa tuổi, nhiều thành phần xã hội, ca hát mọi nơi, mọi lúc và có nhiều giọng hát hay, phong trào ca hát và tự học thanh nhạc online cho thấy quần chúng rất yêu thích và có năng khiếu ca hát. Họ có nhu cầu thiết thực, lành mạnh về ca hát khi rảnh rỗi, để giải tỏa những áp lực

trong cuộc sống.

Các ca sĩ hát live stream chọn nhiều dòng nhạc phổ thông để hát. Qua các ca khúc, làn điệu được ca sĩ sử dụng khi lên sóng, nhà quản lý có thể thấy xu hướng thị hiếu âm nhạc của nhân dân mà hoạch định chính sách và định hướng phát triển nền âm nhạc nước nhà.

Phong trào ca hát online cũng là một trong những cơ sở giúp cho việc đánh giá cái được và chưa được trong chương trình, phương pháp giáo dục môn Âm nhạc và Ngữ văn trong nhà trường phổ thông hiện nay. Chẳng hạn, do hầu hết các ca sĩ đã được học chương trình âm nhạc ở trường phổ thông. Vì vậy, họ có những hiểu biết cơ bản về lý thuyết âm nhạc như: biết hát đúng hay sai nhịp và cao độ, có ý thức xử lý sắc thái phù hợp với bài hát. Tuy nhiên, ít người hát chuẩn xác được tiết tấu, cao độ và hòa quyện đúng với nhạc beat – mặc dù chính họ biết mình hát sai. Nhiều ca sĩ thể hiện tình cảm lệch lạc hoặc vô hồn khi hát. Một số người có chất giọng khá tốt, nhưng phát âm nhả chữ ngọng (nhất là n – l), sai chính tả (ví dụ: cày – cây, dạy – dậy...), phát âm bẹt, hát giọng cổ hoặc giọng mũi, và đuối hơi do không biết nén hơi khi hát. Thực tế đó cho thấy việc giáo dục âm nhạc trong nhà trường phổ thông tốt về phổ cập lý thuyết âm nhạc cơ bản, nhưng chưa tốt trong rèn luyện kỹ năng thực hành, cảm thụ âm nhạc. Giáo dục môn Ngữ văn còn sơ sài trong phát âm và chính tả nên rất nhiều người phát âm sai và ngọng như đã nêu. Vấn đề này giúp gợi ý cho các nhà giáo dục về hướng sửa đổi, cải cách chương trình, nội dung giáo dục phổ thông môn Âm nhạc cần tăng cường kỹ năng thực hành và môn Ngữ văn cần chú trọng hơn nữa tới luyện phát âm, ngữ âm, chính tả...

Những người tham gia hát online khá đông đảo. Họ là đại diện cho quần chúng, những người yêu thích ca hát, hay theo dõi các sự kiện âm nhạc. Cho nên, ở đây tập hợp một lượng lớn những khán giả, fan tiềm năng mà các ca sĩ chuyên nghiệp hướng đến. Vì vậy, tiếp cận, theo dõi, tham gia hát live stream sẽ giúp các ca sĩ chuyên nghiệp nắm bắt được xu hướng thẩm mỹ, thị hiếu âm nhạc của quần chúng để điều chỉnh kế hoạch, định hướng hoạt động nghệ thuật của mình. Đặc biệt, hiện nay, khi kỹ xảo phòng thu âm hiện đại có thể biến những giọng hát vốn bình thường thành hay và có không ít hiện tượng hát nhép, khán giả luôn muốn nghe xem giọng thật - giọng hát live của các ngôi sao ca nhạc ra sao. Do đó, để khẳng định tài năng thật sự của mình, có những ca sĩ nổi tiếng đã tham gia hát live stream như Hương Lan, Hoài Linh, Đan Nguyên, Mỹ Tâm,... và một phần cũng nhờ đó, những ca sĩ này củng cố hình ảnh của mình trong lòng người hâm mộ. Ngoài ra, khả năng hát live online của một số ca sĩ quần chúng làm ranh giới nghiệp dư và chuyên nghiệp thu hẹp cũng khiến nhiều ca sĩ

ARTS

chuyên nghiệp khi xem phải giật mình mà nghiêm túc, phấn đấu nâng cao nghiệp vụ.

Ngoài dòng nhạc được nhiều người thích và hát như bolero, nhạc trẻ, còn có nhiều ca khúc nhạc đỏ, ca khúc âm hưởng dân gian (đặc biệt là các ca khúc âm hưởng Ca trù, dân ca miền Trung), Chèo, Châu văn, Cải lương và dân ca các vùng miền. Riêng thể loại dân ca, dân ca Quan họ Bắc Ninh được nhiều ca sĩ thích và chọn hát hơn cả...Điều đó cho thấy, bên cạnh các thể loại nhạc mới, một bộ phận không nhỏ người dân vẫn yêu thích âm nhạc cổ truyền, âm nhạc dân gian. Do đó, phong trào ca hát và tự học thanh nhạc online cũng góp phần gìn giữ, lan tỏa âm nhạc dân gian, giữ gìn bản sắc văn hóa của dân tộc.

Lối tương tác của phong trào giúp duy trì và phát huy truyền thống nhân ái, lễ nghĩa của văn hóa dân tộc như: "lời nói chẳng mất tiền mua, lựa lời mà nói cho vừa lòng nhau"... Tất cả các bình luận khiêm nhã, bình luận thiếu tế nhị đều bị tẩy chay. Tương tác giữa các ca sĩ và người cổ vũ trên tinh thần "hát hay không bằng hay hát" đã giúp cho các mối quan hệ xã hội thêm thân ái, gắn kết, đưa mọi người xích lại gần nhau hơn. Chính vì vậy, kể cả những người hát không hay cũng vẫn hứng khởi lên sóng mang lại niềm vui cho bản thân và mọi người.

Phong trào cũng góp phần tạo nên một thị trường kinh doanh khá sôi động các sản phẩm điện tử hỗ trợ như sound card, micro thu âm, tai nghe nhạc... tạo công ăn việc làm, thu nhập cho người lao động. Thuận lợi về tài liệu, người học tha hồ chọn lựa. Với lợi thế lan tỏa rộng, tốc độ nhanh, cho nên nó cũng là bệ phóng cho nhiều người bước chân vào con đường ca hát chuyên nghiệp (như Hoa Vinh, Hương Ly...). Việc tự học thanh nhạc online cũng giúp cho những người không có điều kiện (thời gian, tiền bạc) có thể tiếp cận với kỹ thuật thanh nhạc, nâng cao khả năng ca hát, cảm thụ âm nhạc của bản thân.

Tóm lại, phong trào ca hát và tự học thanh nhạc online tạo nên những sân chơi âm nhạc lành mạnh, phong phú cho đông đảo quần chúng yêu ca hát, giúp họ tránh các thói hư tật xấu có thể nảy sinh trong thời gian rảnh rỗi. Nó tạo sự kết nối, giao lưu thân tình, giàu tính nhân văn không chỉ là ảo trên mạng và còn trở thành những giao tiếp giàu tính văn hóa nghệ thuật trong cuộc sống thực giữa các thành viên tham gia các CLB ca hát online.. Vì vậy, phong trào ca hát và tự học thanh nhạc online đáng được trân trọng và khuyến khích phát triển.

a) Những mặt hạn chế và giải pháp ứng xử với phong trào

Ngoài những mặt tích cực, phong trào cũng bộc lộ một số hạn chế như:

Nếu các ca sĩ vì quá say mê ca hát thì có thể không kiểm soát được bản thân và sẽ làm mất rất nhiều thời gian lên mạng mà ảnh hưởng tới công việc, sức khỏe của họ. Chẳng hạn, có ca sĩ là công chức tận dụng giờ nghỉ trưa để hát thì sao đảm bảo sức khỏe làm việc buổi chiều. Một số ca sĩ là người bán hàng ở các quầy hàng cũng hát tranh thủ những lúc vắng khách nên xao nhãng việc buôn bán, khách đến thấy người bán đang hát cũng ngại vào giao dịch. Số ca sĩ khác vì say mê hát quá mà hát rất nhiều và thức quá khuya hoặc ít quan tâm tới những việc thường ngày...

Có những ca sĩ ăn mặc phản cảm khi live stream như nam mặc quần sooc, áo ba lỗ; nữ mặc áo hở bụng... Họ đã vi phạm các qui định của CLB nhưng quản trị viên vẫn duyệt cho lên sóng.

Cái khó thực sự cho các ca sĩ CLB ca hát online không phải là luyện kỹ thuật thanh nhạc mà là những cái khác tiêu biểu dưới đây:

1. Thiếu sự kiên trì, nóng vội nên "dục tốc bất đạt", tập vài lần không được là nản bỏ tập. Trong thực tế, ngay đến ca sĩ ngôi sao chuyên nghiệp cũng vẫn phải tập đều đặn. Còn sinh viên thanh nhạc thì tập hằng ngày trong 3 - 5 năm ở trường nghệ thuật mới ngấm.

2. Đặc trưng giao tiếp giữa các thành viên CLB là nói cho vừa lòng nhau nên khen và khen quá lên mà ít khi chê - kể cả khi cổ vũ trong các cuộc thi hát của CLB. Do đó, ngoài các mặt tích cực đã nêu trên, có hạn chế ở chỗ, các ca sĩ khó nhận thấy mình đang hát sai kỹ thuật vì không ai chê, toàn khen rất hay. Còn bản thân ca sĩ nghe lại chính mình hát cũng ít khi nhận biết được sai ở đâu bởi kiến thức về thanh nhạc và thẩm âm của họ còn hạn chế. Có người vì thấy được khen nhiều và tưởng mình hát rất đúng, rất hay rồi nên phản ứng cả với ban giám khảo chấm thi hát. Vì vậy, họ mãi vẫn không thoát khỏi cái sai.

3. Người tự học thanh nhạc online tập luyện sai do không biết chọn lọc đúng thông tin hướng dẫn chuẩn, phù hợp trên mạng: bởi như đã nêu, có rất nhiều người hướng dẫn học thanh nhạc trên mạng nhưng không phải ai cũng có trình độ chuyên môn và sự phạm tốt. Có giáo viên giỏi và giáo viên không giỏi. Thậm chí, nhiều người mới học thanh nhạc ở các trung tâm được một chút đã lên mạng chỉ bảo, truyền kinh nghiệm và nhận xét hướng dẫn bừa bãi... Cho nên, các sản phẩm hướng dẫn tự học thanh nhạc đưa lên mạng cũng ở nhiều mức độ khác nhau về chất lượng. bị lúng túng trước cả kho video clip dạy thanh nhạc online này. Nó như một ma trận khiến cho người tự học thanh nhạc online không khỏi hoa mắt lúng túng khi chọn thầy, chọn video clip cho mình. Nếu người học không chọn được đúng tài liệu học tập tốt, việc tự học thanh nhạc online trầm trọng thêm một số lỗi kỹ thuật thanh nhạc, thậm chí là hỏng giọng.

ARTS

Để duy trì và phát huy những mặt tích cực, hạn chế tiêu cực, cần có một số biện pháp ứng xử với phong trào này như:

- Các cơ quan quản lý văn hóa cần quan tâm chỉ đạo điều chỉnh kịp thời, tránh những lệch lạc, đề phòng bị kẻ xấu lợi dụng.

- Các CLB phải thường xuyên làm mới sân chơi bằng nhiều hình thức ca hát như tổ chức các chương trình hát theo chủ đề, các cuộc thi hát, phối hợp tương tác giữa các CLB, sử dụng các phần mềm cho phép hát song ca, tập ca trực tuyến giữa các thành viên ở xa nhau.

- Cùng cố đội ngũ quản trị viên, thực hiện nghiêm túc nội qui khi duyệt cho các ca sĩ lên sóng hoặc chia sẻ bài viết vào trang của CLB.

- Các chuyên gia, giảng viên thanh nhạc cần có thêm những bài viết, giới thiệu những video clip chất lượng để người học có thể lọc lựa được sản phẩm tốt giữa ma trận các video clip hướng dẫn tự học thanh nhạc online hiện nay. Người học cần khiêm tốn và cầu thị. Có như vậy, chất lượng ca hát online sẽ ngày càng được nâng cao và thu hút thêm nhiều người tham gia.

3. Kết luận

Tham gia ca hát là một nhu cầu giải trí lành mạnh của đông đảo quần chúng. Hiện nay, nhịp độ sống và làm việc nhanh, căng thẳng hơn khiến nhu cầu đó ngày càng tăng lên trong khi việc tổ chức các hoạt động ca hát quần chúng trong đời thực không đáp ứng hoặc phù hợp với số đông người lao động. Do đó, người dân đã tự tìm phương cách thỏa mãn nhu cầu ca hát của mình và phong trào hát live stream và tự học thanh nhạc online là cách mà họ chọn. Trong thời đại 4.0 này, nhờ bộ công cụ hỗ trợ ca hát gọn nhẹ, kinh tế, có khả năng tạo hiệu ứng như phòng thu; âm lượng thoát ra ngoài nhỏ hơn rất nhiều so với hát karaoke bình thường, hầu như không ảnh hưởng tới người khác xung quanh; cơ hội giao lưu – ca hát thể hiện bản thân với cộng đồng mạng thuận lợi, tài liệu tự học thanh nhạc phong phú là những lợi thế thu hút đông đảo người dân tham gia.

Nhìn chung, về cơ bản, phong trào hát live stream và tự học thanh nhạc online là tích cực và lành mạnh. Do đó, nó cần được phát huy, tạo điều kiện phát triển rộng hơn.

Để làm được điều đó, cần có sự tham gia quản lý, chỉ đạo, giúp đỡ của các nhà quản lý văn hóa, âm nhạc và giới chuyên môn. Có như vậy, phong trào sẽ ngày càng được nâng cao về chất lượng, phát huy hiệu quả những mặt tích cực, hạn chế tiêu cực, góp phần xây dựng một môi trường âm nhạc Việt hấp dẫn, giàu tính

nhân văn trong cộng đồng mạng và trong cả xã hội thực tại.

TÀI LIỆU THAM KHẢO

1. <https://kythuatsovn.com/bo-mic-hat-live-stream-day-du-gom-nhung-gi.htm>, truy cập ngày 10/1/2021
2. https://zingnews.vn/facebook-bat-dau-cho-phat-video-truc-tiep-tren-iphone-o-vn-post638219.html?google_editors_picks=true truy cập ngày 10/1/2021
3. <https://www.facebook.com/groups/209124986298908> truy cập ngày 14/1/2021
4. <https://www.facebook.com/groups/2034529390172205> truy cập ngày 14/1/2021
5. <https://www.facebook.com/groups/258857111815948> truy cập ngày 14/1/2021
6. <https://www.facebook.com/groups/2371286416333633> truy cập ngày 14/1/2021
7. <https://www.facebook.com/groups/102880116901398> truy cập ngày 14/1/2021
8. <https://www.facebook.com/groups/812273192241397> truy cập ngày 14/1/2021
9. <https://www.youtube.com/watch?v=m78ixmWYQxI> truy cập ngày 12/1/2021
10. <https://www.facebook.com/groups/1750239085191632> truy cập ngày 12/1/2021
11. <https://www.youtube.com/channel/UCtqHIHK-KSutSK5GpMM2BBg> truy cập ngày 12/1/2021
12. https://www.youtube.com/channel/UCa3n5OxDUt-NX_uX0hYtng truy cập ngày 12/1/2021
13. <https://www.youtube.com/channel/UCFBBaOhOgsUCx6oOGaGWamw> truy cập ngày 12/1/2021
14. <https://www.youtube.com/channel/UC9UQ1LDzZwuRBVEahfJCANw> truy cập ngày 21/1/2021
15. https://www.youtube.com/channel/UCynX5NG8SGHeSFR62_kzWMw truy cập ngày 12/1/2021
16. <https://www.youtube.com/channel/UCXncrpGDX620BkKFc5ZJ5g> truy cập ngày 12/1/2021